
Starptautiskās tirdzniecības komiteja
Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja

2023/0273(NLE)

2.4.2024

***

IETEIKUMA PROJEKTS

par projektu Padomes lēmumam par Savienības izstāšanos no Enerģētikas hartas nolīguma
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Starptautiskās tirdzniecības komiteja
Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja

(Kopīgā komiteju procedūra — Reglamenta 58. pants)

Referenti: *Anna Cavazzini, Marc Botenga*

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums

- * Apspriežu procedūra
- *** Piekrišanas procedūra
- ***I Parastā likumdošanas procedūra (pirmais lasījums)
- ***II Parastā likumdošanas procedūra (otrais lasījums)
- ***III Parastā likumdošanas procedūra (trešais lasījums)

(Norādītā procedūra pamatojas uz akta projektā ierosināto juridisko pamatu.)

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA NORMATĪVĀS REZOLŪCIJAS PROJEKTS	5
PASKAIDROJUMS	6
PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM REFERENTI IR SAŅĒMUŠI PIENESUMU.....	8

EIROPAS PARLAMENTA NORMATĪVĀS REZOLŪCIJAS PROJEKTS

**par projektu Padomes lēmumam par Savienības izstāšanos no Enerģētikas hartas nolīguma
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))**

(Piekrišana)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Padomes lēmuma projektu (06509/2024),
  - ņemot vērā 1994. gada 17. decembrī Lisabonā parakstīto Enerģētikas hartas nolīgumu un jo īpaši tā 47. pantu,
  - ņemot vērā piekrišanas pieprasījumu, ko Padome iesniegusi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 194. panta 2. punktu, 207. panta 4. punkta pirmo daļu un 218. panta 6. punkta otrās daļas a) apakšpunkta v) punktu (C9-0059/2024),
  - ņemot vērā Reglamenta 105. panta 1. un 4. punktu un 114. panta 7. punktu,
  - ņemot vērā Starptautiskās tirdzniecības komitejas un Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas kopīgās sanāksmes, kas rīkotas saskaņā ar Reglamenta 58. pantu,
  - ņemot vērā Starptautiskās tirdzniecības komitejas un Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas ieteikumu (A9-0000/2024),
1. sniedz piekrišanu lēmumam par Savienības izstāšanos no Enerģētikas hartas nolīguma;
  2. uzdod priekšsēdētājam Parlamentam nostāju nosūtīt Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, kā arī Enerģētikas hartas nolīguma līgumslēdzēju pušu valdībām un parlamentiem.

PASKAIDROJUMS

Enerģētikas hartas nolīgums (EHN) ir daudzpusējs tirdzniecības un investīciju nolīgums, ko piemēro enerģētikas nozarei; tas parakstīts 1994. gadā un stājās spēkā 1998. gadā. Eiropas Savienība kopā ar *Euratom*, 23 ES dalībvalstīm, kā arī Japānu, Šveici, Turciju un lielāko daļu Rietumbalkānu valstu un bijušās PSRS valstu, izņemot Krieviju un Baltkrieviju, kas 1994. gadā parakstīja nolīgumu, bet to neratificēja, ir EHN līgumslēdzēja puse.

Vienpadsmit dalībvalstis (Vācija, Francija, Spānija, Nīderlande, Itālija, Polija, Slovēnija, Luksemburga, Dānija, Īrija, Portugāle) un Apvienotā Karaliste, pārstāvot vairāk nekā 70 % Eiropas iedzīvotāju, jau ir nolēmušas izstāties no EHN. ES izstāšanās ir nākamais loģiskais solis.

EHN ir ieguldījumu līgums, ko daudznacionālās korporācijas visvairāk izmanto, lai iesūdzētu tiesā valstis, un lietu skaits, kas attiecas uz ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu (*ISDS*), katru gadu pieaug; 2023. gada 1. decembrī bija zināms par 162 saistībā ar Enerģētikas hartas līgumu ierosinātām ieguldījumu arbitrāžas lietām, no kurām aptuveni 70% ir ES iekšējās EHN ieguldījumu šķīrējtiesas lietas. Arvien lielāks skaits tiesvedību ir vērstas uz vides pasākumiem.

Zinātnieki ir atkārtoti brīdinājuši, ka nopietnu klimata krīžu novēršana prasīs paātrināt pakāpenisko atteikšanos no fosilā kurināmā un ātru pāreju uz atjaunīgo enerģiju. Ieguldījumu aizsardzība fosilā kurināmā jomā saskaņā ar EHN ir tiešā pretrunā nepieciešamībai atteikties no ogļu, naftas un gāzes politikas un citām klimata politikas jomām. EHN ir devis iespēju daudznacionālām fosilā kurināmā korporācijām iesūdzēt Eiropas valstu valdības, kuras īstenoja politiku, kuras mērķis ir pakāpeniski atteikties no fosilā kurināmā vai veicināt taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu. Nesenie gadījumi liecina, ka EHN ne tikai kavē klimatrīcību, bet arī kavē valstu spēju pārvarēt enerģētikas krīzi un veikt pārkārtošanos. 2021. gadā Vācijas ogļrūpniecības uzņēmumi *RWE* un *Uniper* pieprasīja no Nīderlandes valdības zaudējumu atlīdzību 2,4 miljardu EUR apmērā saistībā ar tās noteikto termiņu 2030. gadā, līdz kuram pakāpeniski tiek izbeigta ogļu izmantošana. 2022. gadā Itālijai tika piespriests izmaksāt Lielbritānijas naftas uzņēmumam *Rockhopper* 250 miljonus EUR kā kompensāciju par tās lēmumu aizliegt naftas ieguvī jūrā gar piekrasti — šādu praksi nosoda Itālijas piekrastes kopienas. 2023. gada novembrī naftas uzņēmums *Klesch Group Holdings Limited* iesūdzēja ES, Vāciju un Dāniju par vismaz 95 miljoniem EUR par neplānotu ieņēmumu nodokļiem, kas ieviesti saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2022/1854, lai novērstu augsto enerģijas cenu ekonomisko ietekmi.

Ierosinātā ES izstāšanās no Enerģētikas hartas nolīguma ir rezultāts tam, ka daudzas apvienības jau gadiem ilgi ir mobilizējušās, lai panāktu izstāšanos no līguma, kas aizsargā daudznacionālo fosilā kurināmā korporāciju finansiālās intereses uz regulatīvās autonomijas un efektīvas sociālās klimata pārkārtošanās rēķina. 2021. gadā vairāk nekā 1 miljons Eiropas pilsoņu aicināja ES valstis “izstāties no EHN”. Klimata aktīvistu, arodbiedrības, zinātnieku, akadēmisko aprindu pārstāvji un daudzas sociālās kustības apvienoti puda viedokli, norādot uz šā nolīguma radītajiem apdraudējumiem, un atkārtoti aicināja valstis izstāties no tā. Turklāt Eiropas Parlaments 2022. gada 24. novembra rezolūcijā par Enerģētikas hartas nolīguma modernizācijas rezultātiem aicināja izstāties no Enerģētikas hartas nolīguma.

Tā kā EHN kopš 20. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem nav būtiski atjaunināts, 2018. gada

novembrī tika uzsākts modernizācijas process, lai Nolīgumu pieskaņotu Parīzes nolīguma principiem, ilgtspējīgas attīstības un pret klimata pārmaiņām noritošās cīņas prasībām, kā arī mūsdienīgiem investīciju aizsardzības standartiem.

Tomēr ierosinātais modernizētā EHN teksts nav saskaņots ar Parīzes nolīgumu¹, ES Klimata aktu² vai Eiropas zaļā kursa³ mērķiem. Modernizācija arī neatbilst galvenajiem elementiem Eiropas Parlamenta 2022. gada 23. jūnija rezolūcijā par ES turpmāko politiku starptautisko investīciju jomā, kurā noteikts, ka EHN būtu “nekavējoties jāaizliedz fosilā kurināmā jomas investoriem iesūdzēt tiesā līgumslēdzēja puses par tādas politikas īstenošanu, kura paredz pakāpeniski pārtraukt fosilā kurināmā izmantošanu saskaņā ar to saistībām, kas izriet no Parīzes nolīguma”. Modernizētais EHN arī nav pārliecinājis kvalificētu dalībvalstu vairākumu Padomē, tāpēc Enerģētikas hartas konferencē 2022. gada novembrī ES nesaņēma pilnvaras turpināt modernizācijas pieņemšanu.

Turklāt, kamēr Eiropas Savienība turpina būt EHN dalībniere, pat tās ES dalībvalstis, kuras jau ir izstājušās no EHN, joprojām var tikt iesūdzētas par ES politikas īstenošanu.

Tāpēc referenti uzskata, ka nav iespējams turpināt būt EHN līgumslēdzējai pusei, un atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par Savienības izstāšanos no Enerģētikas hartas līguma.

Referenti aicina Komisiju turpināt veicināt visu dalībvalstu koordinētu izstāšanos, lai ierobežotu turpināmības klauzulas negatīvo ietekmi un efektīvi novērstu ES iekšējos strīdus.

Referenti aicina Komisiju turpināt centienus, lai panāktu vienošanos ar dalībvalstīm par savstarpēju vienošanos, kas kodificētu interpretāciju, ka EHN nav piemērojams un to nebija paredzēts piemērot strīdiem starp dalībvalsti un citas dalībvalsts ieguldītāju par ieguldījumu, ko tas veicis pirmajā dalībvalstī. Turklāt referenti aicina Komisiju vērsties pie partnervalstīm un piedāvāt otru nolīgumu, kas ļautu tām EHN līgumslēdzējām pusēm, kuras nav ES dalībvalstis, ja tās vēlas izstāties, pēc savstarpējības principa neitralizēt turpināmības klauzulu.

---

¹ Nolīgums, kas pieņemts 2015. gada 12. decembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijā Parīzē (“Parīzes nolīgums”).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”).

³ Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojums par Eiropas zaļo kursu (COM(2019)0640).

**PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS,
NO KURĀM REFERENTI IR SAŅĒMUŠI PIENESUMU**

Saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu referente Anna Cavazzini un referents Marc Botenga apliecina, ka, gatavojot ziņojuma projektu, pirms tā pieņemšanas komitejā, viņi ir saņēmuši pienesumu no šādām vienībām vai personām:

1. tabula. Anna Cavazzini saņemtais pienesums

Vienība un/vai persona
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission

2. tabula. Marc Botenga saņemtais pienesums

Vienība un/vai persona
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe

Par šī saraksta sagatavošanu ir atbildīgi vienīgi referenti.